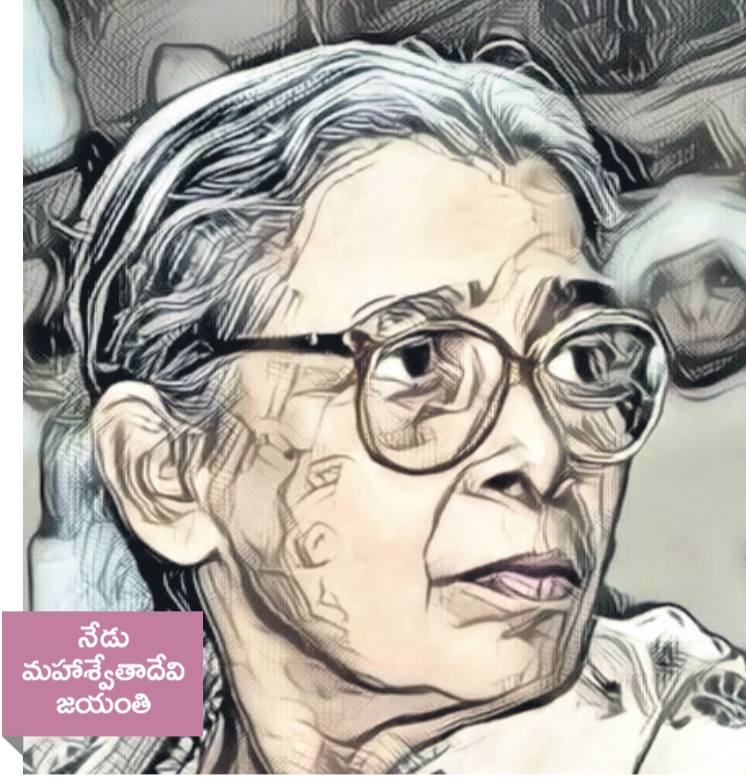

అణగారిన అడవి బిడ్డల గొంతుక

ఇప్పుడు మణిపూర్లో జరుగుతున్న గిరిజన జాతుల పోరాటమైనా, ఆనాడు ఉమ్మడి ఆదిలాబాద్లో జరిగిన గిరిజనుల అంతర్గత లజ్జాపూర్వక పోరాటమైనా, ఇంద్రవెల్లి, వాకపల్లి వంటి ఘటనలైనా.. అవి కొంతకాలం తర్వాత పరిష్కారం దొరకని యధార్థ కథలుగా మిగిలిపోవడం చద్రా మామూలే! వాటిని వివరించే రచయితలకు అవి కథావస్తువులుగా మారుతున్నాయి. తప్ప వారి జీవితాలకు స్వేచ్ఛా, స్వాతంత్ర్యం లభించడం లేదు. 'అడవిని చూడండి. జలజల పారే సెలయేళ్లు, మెరిసే ఎండ, చెంగుచెంగున గంతునే కృష్ణ జింకలను చూడండి. సెలయేళ్లు, వాగులు, వంకలు, చెలిమల దగ్గర పల్లెతల్లులు విల్లెల్లి చంకనేనుకుని కుండల్లో నీరు పట్టుకోవడం, సూర్యుడు వంగి భూమిని చూస్తుండటం వంటి దృశ్యాలు ఇంపుగా ఉంటాయి. రైతులు పోలాలు దున్నుతున్నప్పుడు అడవులే కాదు, కొండలు, గుట్టలు కూడా పచ్చదనంతో నవనవలాడుతున్నా బాగానే ఉంటాయి.

కానీ ఆ చిత్రాలు వెనుక ఉండే కష్టాలు, కన్నీళ్లు మారవు. ఏమీ జరగదు! ఏమీ కాదు !! సువ్వు కలగననంతవరకు, కలగనడం ఎలాగో నీకు తెలియ నంత వరకు అక్కడ ఏమీ జరగదు. అయితే రాజకీయం, పరిపాలన వ్యవస్థలు లిమోజిన్ కంట్రోల్తో నీతో కలలు కనిపించే నీ మెదడు జీవకణాల్ని నాశనం చేస్తూనే ఉంటాయి. అయితే కోర్కె కలలు తప్పించుకుని బయట పడతాయి. అట్లా తప్పించుకుని బయటపడ్డ కలల వెంట నేనెప్పుడూ పరు గెడుతుంటాను. ఈ మానవాళి సజీవంగా కొనసాగాలంటే కలలు గనే హక్కు తప్పకుండా ఉండాలి. కానీ పరిపాలన వ్యవస్థ కలలుగనే హక్కునే కూలగొడుతుంటే ఏమవుతుంది? వ్యక్తులు కూలిపోతారు. మొత్తంగా ప్రపంచమే కూలిపోతుంది. కలలు కనడమన్నది ముందరి సహజ హక్కు దీన్ని మనం కాపాడుకోవాలి' అని ఎల్లవేళలా చెప్పండేవారు సాహితీవేత్త మహాశ్వేతాదేవి. 1928, జనవరి 14న ప్రస్తుత బంగారాడో రాజధాని ధాకాలోని ఒక మధ్యతరగతి కుటుంబంలో, మనీషి ఘటక, ధరిత్రీదేవి దంపతులకు ఆమె జన్మించారు.

నేడు మహాశ్వేతాదేవి జయంతి

గుమ్మడి లక్ష్మీనారాయణ
94913 18409

'బ'హుశా 1980 నుంచి నేను సామాజిక పోరాటాన్ని ఉద్యమం గ్రామీణ వేదప్రజలు, కూలీలు, నగరాల్లో పులిపాతే జీవుల సమస్యలపై వారి పక్షాన నా దినపర్చుగా ప్రతిబింబించాను. భారతదేశంలో స్వాతంత్ర్యం ఎన్ని తప్పిదాలతో, ఎన్ని తప్పు నడకలతో ముందుకు వచ్చిందో విప్పి చెప్పగలి గాను. దేశంలో ప్రతి భాషలో ఇంకా పుస్తకాలు రావాలి. ముద్రితమవ్వాలి. అణగారిన ప్రజల జీవిత కథలు ప్రచురించాలి. ప్రతి ఒక్కరి చేతి వేళ్ల ఆక్ష రాల కోసం అంగలాల్సాలి. మూగబోయిన గొంతు మిప్పాలి. గతంలో నేనూ, ఇప్పుడైనా, భవిష్యత్తులోనైనా మనమంతా కలలు గనేది మానవీయ విలు వల కోసమే' అంటూ 2006 ఆక్టోబర్ 21న మహాశ్వేతాదేవి జర్మనీ ప్రాంత పర్లి టుక్ పెయిర్ ప్రారంభోత్సవ ప్రసంగంలో చెప్పారు. అంతిమంగా -

కలలకు స్వాతంత్ర్యం కావాలి. రచయితల కలలకు స్వేచ్ఛ కావాలి అని నిరంతరం చెప్పండేవారు మహాశ్వేత.

మహాశ్వేతా దేవి రచనలు 90 శాతం గిరిజనుల జీవిత సత్యాలపై ఆవిష్కరించేవి. 1979లో సాహిత్య అకాడమీ అవార్డుకు ఎంపికైన ఆమె చారి త్రక, కాలానికి రచన అరజ్యోర్ అధికార (ఎవరిది అడవి?) 19 వ శతాబ్దంలో బ్రిటిష్ పాలనపై జరిగిన ఆదివాసీ ముందా తిరుగుబాటుకు నాయకత్వం వహించిన గిరిజన నేత బిర్లామండూ జీవితాన్ని పోలాటాన్ని వెల్లడించే రచన అది. 1899 - 1900 మధ్యకాలంలో బోలానాగపూర్, రాంబీ ప్రాంతంలో జరిగిన గిరిజనోద్యమం (ఉల్లూరానీ) ఆధారంగా రాసిన నవల ఎవరిది అడవి?. గిరిజనోద్యమమో, మరో ఘటనే జరిగిన ప్రదేశానికి వెళ్లకుండా రచనలు చేసినవారిలా కాకుండా, సంఘటన స్థలానికి వెళ్లి, ఆ మట్టితో మాట్లాడి, ఆ గాలిలో తిరుగాడటమే మహాశ్వేతకు తెలిసిన అద్భుతమైన విద్య. భారతీయ గిరిజనోద్యమాల ఆత్మపాషాడే మొత్తం 'ఎవరిది అడవి?' నవల ద్వారా అవగతమవుతుంది.

మహాశ్వేత ఒక్కొక్క కథ గిరిజన జీవితంలోని ఒక విషయ పరిణామాన్ని వివరిస్తుంది. వ్యభిచార కూపాలలోకి బలవంతంగా కూరుకుపోతున్న చంగ ప్రాంత అటవీ బాటి విషాద కథ 'శనివరి'. ఇటుక బట్టిలలో పని పేరుతో తీసుకువెళ్లి ఆ బాటిలలో వ్యభిచారం చేయస్తూ ఉంటారు దళారులు. అది భరించలేని ఎంతోమంది ఆత్మహత్యలకు పాల్పడ్డారు. శనివరి మాత్రం కడు పున పుట్టిన బిడ్డతో సహా తిరిగి గ్రామంలోకి వచ్చి తనకప్పునకు అపరాధ రుసుము చెల్లిస్తుంది. ఇనా గిరిజన సమాజం ఆదరించదు. లైలు పట్టాల మీద బొగ్గు ముక్కలను ఏరుకుంటూ బతుకీడుస్తున్న దైన్యం. ఆ బొగ్గు ముక్కలే నిప్పురవ్వలంటే ప్రస్తుతం సంధిస్తాయి. 'జీవిత ఖైదీ' కథలో మకర సవ రలు అల్లకల్లోలమైన గిరిజన జీవితం కనిపిస్తుంది. ఇది నవర తెగలో పుట్టిన

'మకర' అనే గిరిజనుడి వైవాహిక సంపూర్ణం. పెళ్ళయిన చాలా కాలానికి కూడా అతని భార్యకు గర్భం కాకపోవడంతో ఆమె స్వయంగా విడాకులు కోరుకుంటుంది. నిస్సంతుక్తంగా ఉండటం ఆ తెగలో నిషేధం. గ్రామపెద్దలకు హతాత్మకా తెలుస్తుంది అనలు సంగతి. అతనికి పిల్లలు పుట్టుకుండా, రహస్యంగా శ్మశ్రితీకృత చేశారని! గిరిజన సాంప్రదాయాన్ని 1975 నాటి అత్యవసర పరిస్థితుల్లో జరిగిన బలవంతపు కుటుంబ నియంత్రణ శ్మశ్రితీకృతలు ఎలా సంక్షుభితం చేశాయో ఘర్షించే కథ ఇది.

1997లో విశాఖపట్టణం వచ్చిన మహాశ్వేత మన్యంలో గొప్ప మన్యసేను ఉద్యమం నడిపిన అల్లూరి సీతారామరాజు జీవితం ఆధారంగా ఆయన శక జయంతి (1997) సందర్భంలో నవల రాస్తానని చెప్పారు. అలాగే విజయ నగరం జిల్లా పాపిపింపి మండలం 'మూల వలస' సందర్భించి మన్యసే వీరునిపై నవల రాస్తానని ప్రమాణం చేశారు. ఆమె తెలంగాణ ఆదివాసీ గిరి జన పోరాటాలపై విస్తృత సమాచారం సేకరించారు. నైజాం రజాకార్లపై తిర గబడ్డ మనవచిత్ర గల కుప్రంబించి వంటి ఆదివాసీ పోరాట యోధుని గురించి ఆమె ఆరా తీశారు. అల్లూరి నవలా ప్రయత్నం నెరవేరితే తెలుగు ప్రాంతాల గిరిజనోద్యమాలపై మరింత వెలుగు ప్రసరించేది. 2007, ఆగష్టు 20 న జరిగిన వాకపల్లి దుర్ఘటన అమానవీయ చర్యలకు మహాశ్వేత చెప్పారు. అణగారిన వర్గాల గొంతుకగా తన కథా రచనలతో కేంద్ర సాహిత్య అకాడమీ (1979), జ్ఞానపీఠ (1996), రామన్ మెగససే (1997), పద్మ భూషణ్ (2006) పురస్కారాలు అందుకున్న మహాశ్వేత 2016 జూలై 28న కోల్ కతాలో కన్నుమూశారు. అటవీ సంరక్షణ, ఆదిమ జాతుల వారు రక్షి తులుగా రాజ్యాంగ ఫలాల అందిపుచ్చుకునేలా నేటి పాలకులు కొందైనా చేరుకోగలిగితే అది మహాశ్వేతకు నిజమైన నివాళి!

వ్యాసకర్త: ఆదివాసీ రచనలకు వేదిక వ్యవస్థాపక కార్యదర్శి

భోగి మంటల వెనుక బోలెడు కథలు

పెద్ద పండుగగా జరుపుకునే మూడు రోజుల సంతోషి పండుగలో మొదటి రోజును మనం భోగి పండుగగా జరు పుకుంటాం. దక్షిణాయనంలో సూర్యుడు రోజురోజుకీ భూమికి దక్షిణం వైపుగా కొద్దికొద్దిగా దూరమవుతూ దక్షిణార్ధగోళంలో భూమికి దూరం అవడం వలన భూమిపై బాగా చలి పెరుగుతుంది. ఈ చలి వాతావరణాన్ని తట్టుకు నేందుకు ప్రజలు సెగ కోసం భగభగ మండే చలిమంటలు వేసుకుంటారు. అంతేకాకుండా దక్షిణాయనంలో ప్రజలు కాము పడిన కష్టాలను, బాధలను అగ్నిదేవుడికి అహుతి చేస్తూ, రాబోయే ఉత్తరాయణంలో సుఖసంతోషాలను ఇమ్మని కోరుతూ వేసే మంటలు భోగి మంటలు అంటారు మనకు తెలిసినదే. మరైతే ఈ పండుగ రోజున భోగి మంటలు ఎందుకు వేస్తారో వాటి పురాణం మరియు కాస్తీయ కారణాలు తెలుసుకుందాం.

యువు గాలిలోకి అధికంగా విడుదల అవుతుంది. ఆ గాలి పీల్చడం ఆరోగ్యానికి మంచిది. చలికాలంలో అతక్ వ్యాధులు వ్యాపిస్తుంటాయి. ముఖ్యంగా శ్వాసకు సంబంధించిన అనేక రోగాలు పట్టి పీడిస్తాయి. వాటికి ఔషధంగా ఇది పని చేస్తుంది. భోగి మంటలు పెద్దవిగా రావడానికి అందులో రావి, మామిడి, మేడి మొదలైన ఔషధ చెట్ల బెర డులు వేస్తారు. అవి కాలదానికి ఆవు నెయ్యిని వేస్తారు. అగ్ని చోతంలో వేయబడిన ప్రతి 10 గ్రాముల దేశీ ఆవు నెయ్యి నుంచి బోలెడు ప్రాణవాయువు విడు దుల అవుతుంది. ఈ ఔషధ మూలి కలు ఆవు నెయ్యి, ఆవు పిడకలని కలిపి కాలాడం వలన విడుదల అయ్యే పాగ ఆతి శక్తివంతమైంది. మన శరీరం నాడు లలోకి ప్రవేశించి శరీరాన్ని శుభ్ర పరు స్తుంది. ఒకరికి రోగం వస్తే దానికి తగిన ఔషధం ఇవ్వవచ్చు. అదే అందరికీ వస్తే ఔషధం సమకాలరూపం దాదాపు అసాధ్యం. ఇదంతా ఆలోచించిన మన పెద్దలు భోగి మంటల సంప్రదాయాన్ని తెచ్చారు. దాని నుండి వచ్చే పాగ అంద

రికి ఆరోగ్యాన్ని ఇస్తుంది. కులాలకు అతీతంగా అందరూ ఒక చోట చేరడం వల్ల ప్రజల మధ్య దూరాలు తగ్గుతాయి. ఇది ఒకరకంగా అగ్నిదేవుడి ఆరాధనా, మరొకరకంగా గాలిని శుద్ధి చేస్తూ వాయుదేవునికి ఇచ్చే గౌరవం కూడా.

కానీ ఈ రోజుల్లో కొందరు రబ్బరు టైప్రను పెట్టోలు పోసి తగ్గులపెట్టి భోగిమంటలు అంటున్నారు. కానీ దీనివల్ల విష వాయువులను వీలుస్తూ, కాలవ్యాధిని ఎగడోస్తూ మన ఆరో గ్యాన్ని పాడుచేసుకోవడమే అవుతుంది. ఇక భోగి మంటల్లో పనికిరాని వస్తువులను వేసి కాలాల్ని అంటుంటారు. పనికిరాని వస్తు వులు అంటే ఇంట్లో ఉండే ఫ్లాస్టిక్ కవర్లు, వైర్లు లాంటివి కావు అని తెలుసుకోవాలి. నిజానికి భోగి మంటల్లో కాలాల్నింది పాత వస్తువులని కాదు, మనలోని పనికి రాని అలవాట్లు, చెడు లక్షణాలు. అప్పుడే మన కున్న పీడల పోయి మానసిక ఆరోగ్యం, విజయాల వస్తాయి.

రావుల రాజేశం
98488 11424

తెలంగాణ సామాజిక రచనలకు సంఘం రాష్ట్ర ప్రధాన కార్యదర్శి...కఠినగఠి జిల్లా

వొడుకుడు వీట

నీశ్వరిని గొడ్డను కత్తిరించి ఇంటికి తీసుకొచ్చిన ఉన్ని మూటలు వొడుకుడు వీట మీద నాయినమ్మ కడపడకు సుట్టుకున్నట్లు పాల దండాల్లోని నా అక్షరాలు పాఠంలో కలుస్తూ గుర్తు వేసుకుంటున్నాయి...

కందెలు కండెలుగా ఉన్ని వొడుకుతూ నాయినమ్మతో మా అమ్మ పోటీ పడేటొంకాయ చిప్పలు గిరిగరా తిరుగుతుంటే కడపడ పరుగు పంపెంటో పాల్గొన్నట్టుగా ఉండేది... పాఠంలో ముందు ఎక్క కొట్టాలికి తాటికమ్మలు కోసిన కొడవపల్ల సవారంలో సూరకు కొత్తైన సూర్యులంబు వలె పని కోసం ఎదురుచూస్తున్నాయి ఇనుప సామానులో కలిసిపోయి వింత వస్తువులుగా... మట్టి మట్టి ఎక్కడానికి ఆసరైన వెదురు నిచ్చిన కొడుపులు వడలై తుప్పుపట్టిన ఇనుములూగా కనిపిస్తుంది తాత సావ మీద పడుకున్న నాయినమ్మల కాలం ప్రతి ఇంట్లో ఫ్లాస్టిక్ సావలకు ఒరవడి దిద్దినట్టుంది దర్శాణ సుంప మీద కడపడ మట్టి వొడుకుడు వీట కోసం ఎదురుచూస్తున్నట్టుంది...

ఎజ్జి మల్లయ్య
96528 71915

సంధువోకుండ ముగ్గులేసి

నంకురాతిల పండగంటే మా తెలంగాణల సకినాల పండగే... కంఠమడువెట్టిన కడమ ఉండద... ఊళ్ల రోజుకో ఇల్లని వంతు వెట్టుకొని సీకట్టనే బియ్యం నానవెడితే... తెల్లారంగ గిల్ల కాచ నిలవడి నిలవడి పిండి పట్టిచ్చుకన్నేట్లోయ్య... అమ్మమ్మ మా వాడకున్న నలుగుర్ని సకినాలు సుట్ట రమ్మని... ఉతికిన రెండు పాత శెడ్డవు పల్ల నడిపిచ్చు గౌరవ్యము వెడితే... అందరు ఒక్కతీరు సకినాలు సుడుదురు... తాతకి సకినాలు దంగయని మెత్తగ దెల్లవలసలు చేసి పాటుకు తనప్పిల ఒరగెట్టింది... పండుగుకు రెండొకట ముందుగాల్నే ఆతిట్ల ముగ్గులో బియ్యప్పిండి పట్టిచ్చి... బోగినాడు మజ్జుల మూడింటిలో లేక కొట్టులం పెండ తెచ్చి గుంజిపంట పెట్టింది... అతిలత ఊడ్చి సంధువోకుండా గిర్ల పట్టి ముగ్గులేస్తే... అవ్వాలంటికిచ్చిన అడివిడ్ల పీడేసి గొచ్చెమ్మలు చేసి మసలు కుంకుమ పుదిచ్చేది... పెరట్ల గర్భాసలు, బంతి పూలు కోస్తాచ్చి... సొలల వడ్డు, రేగువండ్లు, మకిత్తులు, జోన్నలు, చిక్కులు, కలిపి... ముగ్గుముగ్గుల గౌరవ్యలు పెట్టి సవధాన్యాల పోషకద్యు... సవ్వుల్ల నూనెవోళ్లనుకొని తలకుపోస్తా... అర్రలికి ఏళ్ల ముగ్గుని అంటి దేవుడికి దీపం పెట్టి... పావ్యావాచ ఎవ్వగా కూకొని పులుగన్నం, పచ్చిపులుసు అందుతాంటే...

సన్నాయి సవ్వుల్లతో గంగిరెట్ల బసవసవ్వుల్ల పందిరింట అటలాడితే... మనవలు, మనవరాండ్లు ఎగరుతుంటా తాత సుట్టు సుబురంగ తిరుగుదురు... పట్టుం సుండవిన పాల్గొండరు ఒకరింటికి ఒకటువోయి కట్టుకుంటా మూట్టాడుకున్నదే... మా నంకురాతిల పండగ... పండుగంటే కొత్త బట్టలనుకొనుడే కాదు... కంట్లనీళ్లు తీసుదు... బిడ్డ బస్సెట్టాదాగా కడుపులవెట్టుకొని సూసుకోవదు... సకినాల సంబిద్ది సాగనంపుదు...

తుమ్మల కల్పన రెడ్డి
96404 62142

బంటల దుఃఖం

పాపకు జ్వరమొచ్చింది ఆసుపత్రి పిలిచింది భోరున అమ్మ విడ్డుమ్మ..
నాన్నవ్వు సువ్వేడువచ్చు..
కోడుకుకు యాక్సిడెంటు..
చిన్న డెబ్బలే...
అమ్మది లబోబిబో ఏడుపు
నాన్నవ్వు సువ్వు ఏడువరాదు..
పిల్లలను దూర ప్రాంతంలోని వదుపులకు పంపడం
అపై విదేశాలకూ, ఉద్యోగాలకూ..
అమ్మ హాయిగా విడ్డుమ్మ..
నాన్నవ్వు సువ్వేడువకూడదు..
బిడ్డకు పెండ్లి చేసి అత్తారింటికి సాగనంపిస్తున్నాడు..
తల్లిది గుండలనిసేలా ఏడుపు
నాన్నవ్వు సువ్వేడువనేవోడ్డు...
నాన్న ఏడిస్తే బాగుండదు నాన్న ఏడిస్తే.. ఒప్పుకోరు నాన్న ఏడిస్తే.. ఆశ్చర్యపోతారు నాన్న తన ఏడుపు సముద్రాలను మింగి బిగమింగి ఒంటల నావలా బేలాగా జీవన తీరాల వైపు మాస్తూనే ఉంటాడు..
నాన్న.. తన గుండె పర్వత భారాలను నిత్యం మోస్తూనే ఉంటాడు...
ఈ సముద్ర దుఃఖం ఎవరూ చూడనిది, ఈ కల్లోల భాష ఎవరూ చదువనిది!
ఎక్కడన్నా, ఎప్పుడన్నా సముద్రాన్ని చూస్తే నాన్ననే గుర్తుకువస్తాడు!

డాక్టర్ కానర్ల నరేశ్వరావు
94414 06252

